

SZARVAS ÉS VIDÉKE

TÁRSADALMI ÉS SZÉPIRODATTMI HETILAP.

<p>Szerkesztőség: Belicey-utca 11. szám, hova a lap szellemi részét illető közlemények küldendők. BÉRMENTETLEN LEVELEK EL NEM FOGADATNAK.</p>	<p>MEGJELNIK MINDEN VASÁRNAP. Elfizetési árak: Egész évre . . . 8 kor. — Félévre . . . 4 kor. Negyedévre . . . 2 kor. — Egyes szám . 16 fill.</p>	<p>Kiadóhivatal: Belicey-utca 11. szám (saját ház), hová az elő- fizetési pénzek intézendők. Hirdetéseket jutányos áron elfogad. Kiadó s laptulajdonos SÁMUEL ADOLF.</p>
--	--	--

Trebinjétől Bilekig.

Szarvas, 1903. aug. 1.

Ez a két név, amit címnek irtam, két városka valahol az Isten háta megett — Boszniában. A köztük levő távolság körülbelül 30 kilométer. Azonkívül 50° meleg Celsius szerint. Még egyéb is van, ami a helyzet megértéséhez szükséges: a vidék karsztos, kevés fával, ahol tehát árnyas hely alig van, vizet pedig mértődnnyire sem lehet találni. Ezen az úton masírozott a minap a 12.-gyalogezred két zászlóaljja; erős, szálás magyar fiúk, nem pulyák, nem kényesek, a legtöbb megszokta nyaranta a nehéz munkát, — mégis tizenöt katonagyerek belehalt a masírozásba. Ez a faktum. A szigoruan hivatalos, mélységesen komoly valóság, ami megdöbbeníti a gondolkozó embert.

Ne tessék azt hinni, hogy háborus idöket élünk. Ez nem háboru. Ez béke idején való katonáskodás — embergyilkolással fűszerezve. Az ezredes ur sikereket akart felmutatni, meneteletést és gyakorlatozást 50° melegben, győzelmet is a másik csapat ellenében — és az ezredes ur tudott is mutatni eredményt: 15 magyar legény halálát. . . .

Itt azonban álljunk meg egy pillanatra. Az emberek csodálkozó megdöbbenésében sokat nem értek. Túlfönt elöterbe tolják a meggyilkolt katonák magyar voltát. Azt is, hogy idegen a hadsereg vezérlete nyelvben és szellemben. . .

Ez a lap nem politikai lap, nekem e sorokban eszembem sincs politizálni, azonban alulírott magamnak az a véleményem, hogy itt 15 fiatal ember halt meg és nem lényeges, magyar-e, ló-e, vagy más nemzet szülötte. Az sem lényeges, hogy idegen nyelven, idegen emberek vezeték a mi katoná fiainkat. A lényeges az, hogy a katonaságnál a törvények oltalma alatt gyilkolják az embereket. Ember vagyok elsősorban és mint embert döbbsent meg a tizenöt fiatal ember halála. Akiket otthon vár haza öreg édes anyjuk, vagy az apjuk, aki vénségére támasz nélkül maradt, vagy egy leány, akinek a lelke velök járt a masírozás közben. Némelyiknek már asszonya is van, apró, gügyögő gyermeke, akiket otthon hagyott azzal a biztatással, hogy hamarosan visszakerül. Azonban nem kerül vissza. . . Ezt nevezik békének, ezt nevezik katonáskodásnak, ezt humanizmusnak és ezt huszadik századnak. . .

Sokan — iröemberek és más efféle érző és kiabáló lelkek — módfelett csodálkoznak az eseten. Hogy: hogyan is eshetik meg az ilyesmi? Hogy ez fellázító eset, amilyen még nem igen volt. . . Ez azonban, ez a csodálkozó kiabálás érthetetlen és értelmetlen dolog. Ez nálunk és gondolom, más hadseregben is — rendszer. Olyan rendszer, amelyik az emberi anyagot kutyába sem veszi. A fő a regula, a fegyelem, a hadsereg harcképessége, a legfőbb Hadúr (perbe ne fogjon az igen tisztelt ügyészség) megelégedése; . . . eh, ki törődik pár rongyos baka

halálával? . . Elföldelik öket, sortüzet adnak, perog a dob, ropog a puskatüz, a részvét óriási, a vizsgálatot, úgy pro forma, megindítják, hogy a firkászok ne kiabáljanak. A vizsgálat előre tudom, kimondja, hogy baleset az egész, senki róla nem tehet. Ezredes ur Törököt át-helyezik és legközelebb előléptetik. Derék egy katoná. Energikus, erőskezű ember. Nem adott pihenőt a menetelő katonáknak. Az én paraszteszem ellenben olyan megoldást szeretne, hogy telekesi Török István ezredes urat, aki állítólag kocsira ült, mert nem állta a meleget és előre hajlatott, — letérdepeltének és föbelönnék. Ennyit sem érdemel. Inkább akasztófát. . .

Kár különben és kissé igazságtalan dolog is mindenért ezt a sok csillagos urat okolni. Más is úgy tett volna a helyében. S mindig így lesz, amíg állandó katonaság lesz. Az általános lefegyverzésre kell tehát minden gondolkozó embernek törekedni. Be kell immár látni, hogy a népeknek semmi szükségük hadseregekre. Katonaságra szükségük csak a fejedelmeknek van. A nép pedig eleget dolgozik és izzad, hogy bőséges ellátást adjon a fejedelmeknek, nem lehet tőle józanu követelni, hogy a vérét is odaadja, mikoron arra semmi szükség nincs. . . .

Salgó Zoltán.

HIREK.

A szarvasi Rákóczi ünnep. A szeptemberben Szarvason tartandó Rákóczi-ünnep rendezőbizottsága kedden este újabb gyűlést tartott. Ez alkal-

TÁRCZA.

A pápa.

Huszonöt esztendei önkéntes rabág után szabaddá lett a fogoly: meghalt Lóó pápa. Kilenc évtizednek s a legszörnyőbb suly hatalomnak terhét viszi magával elődei kriptájába, a hová olyan nehezen tudott utat nyitni neki a halál. Pecci Joachim, a vadregényes Carpinetó talmi ezredesének fia megtért az ő Teremtőjéhez, a kinek kegyelméből a legtüneményesebb „pályát” futotta meg.

Mert hiába: Szent Péter hatalmas trónusához, földi göröngyökön át vezet az út s az utasok között ép úgy meg van a dülkedés, mint akár egy miniszteri fotel után. Pecci Joachim úja síma és könnyű volt, azzá tette neki nagy szelleme, a mivel elődült a triára meghódító társra.

Pecci egész élete folyamán, annak egyetlen frázisában sem volt közönséges. Valamiben mindig kivált a többiek közül, a kik ugyan azon az úton indultak el, a melyen ő céljához ért. Már otthonról hozott valamit magával: a gréfi rangot. Ő-i arisztokrata család sarja, a kinek gyöke messze századokra nyúlik vissza. S a kis Pecciben meg van az olasz arisztokráciának minden kiváltsága, a nélkül, hogy árnyoldalai is lennének. Atya szegényember, aki szerényen visszavonulva él s

a kis Pecci magával viszi iskoláiba ezt a szerénységet, a mit szorgalma és tudása még jobban kiemel. Csoda-e, ha minden untalan felé fordult a figyelem, ha meglátnak valakit, az ő. Pedig szerény mindig viselkedésben értesben egyaránt. Lelke finom, poétai hangulatai vannak s hangulatához figyelemre méltó vénája is, amelyről egész sereg költeménye tesz tanúságot.

S a poétának induló fiatal ember möhön szedi magába a prózái tudományokat is és fontos diplomáciai funkciókat végez. S hogy azok a funkciók nem ideálok, nem merengések voltak, legnagyobb bizonyosságra Bismark kritikája, aki a világ legnagyobb diplomá-jának tartotta az elhunyt pápát. Ismeretes nagyon, hogy a pápa viszont Bismarkról volt hasonló véleményben, de korántsem befolyásolta sem az egyiket, sem a másikat a kölcsönösség elve.

Ennek a nagy diplomata tehetségnek a kifolyása, hogy Pecci biboros a pápai székre került s hogy ott megállotta helyét olyan súlyos és nehéz körülmények között, amelynek papát Szent-Péter örökében még nem fogadtak. Lecsitultak, elsimultak a nagy elleutetek, amelyek homloktérbe kerültek a vallással s a pápai hatalommal. Pedig a megpróbáltatások egész során meut keresztül s nem egyszer volt azon a ponton, hogy Rómát, az örök várost, Szent-Péter székhelyét már-már el kellett hagynia. S jellemző, hogy ezekben a pillanatokban mindig volt barátja, aki vendégszerető készséggel sietett volna elébe.

Ami életét illeti, igazán példászerű volt. Mnn-

kassága soha egy pillanatra nem szünetelt, dolgozott még abban a korban is, amikor mások a jól megérdemelt nyugalom édességeit élvezik. S amint ő maga barátja volt a munkának, megkövetelte azt másoktól is. Egyáltalában soha más mértékkel nem mért senkinek, mint amennyivel a saját cselekedetét mérlegelte. Jellemző, hogy rokonaival szemben sem engedett elveiből. Bár nagyon ragaszkodott családjához, indokolatlan előnyt tőle kicsikarni senki sem tudott. Nemes lelke undorodott mindentől, ami csak hájszálra is eltér a megengedettől. Bőkezű volt, ahol szükségét látta, segített, gyámolított, de elzárkózott a legridegebben az alkalmoszerű kéregetők elől. Emlékező tehetsége még késő öregségében is bámulatos volt. Akit egyszer látott, arra visszaemlékezett bármily körülmények között. Nem egyszer történt meg az elmúlt jubiláris esztendőben, mikor pápaságának huszonöt éves fordulóján zarándokok keresték fel, a pápa odatordult egyik-másik résztvevőhöz:

— Nem először van itt ugy-e? Emlékezem, hogy pápaságom első évében itt járt az üdvözölő zarándokokkal.

Figyelme kiterjedt mindenre. Csak diplomata természetéből folyik, hogy mindenkinek tudott valami keveset mondani. Így mikor zarándokkar járt nála, sohasem mulasztotta el, hogy dicsérettel ne emlékezzék meg történelmükről s a törökök ellen vívott nagy harcainkról. Budavárának kétszáz éves visszafoglalási ünnepén a pápa üdvözlöte sem maradt el,

lellemel megállapították az ünnepély programját. Szeptember 5-én este karavánzuga jelent az ünnep kezdetét. Másnap vasárnap d. e. 9 órakor a községi képviselőtestület diszközgyűlést tart, melyet tartalmas és szép műsorú matiné követ. Délben nagyszabású bankett tartatik az Arpad szálló dísztermében. D. u. 3 órakor az Erzsébet-ligetben népiünnepélyt rendeznek, hová a belépő-díj személyenként 20 fillérben lett megállapítva. Az arénában este tartandó diszközadást fényes tánczvigalom fogja követni, mely szintén az Arpad dísztermében lesz megtartva és amelyen belépődíj: személyjegy 2 kor., családjegy 4 kor. Az ünnepély védnökségét gróf Bolza Pál nagybirtokos már elfogadta.

— **A Békés-gyulai sanatórium** telkének végleges megválasztása folyó hó 18-án történt meg egy bizottság által, melynek tagjai voltak Lukács-György, Békés vármegye főispánja, Czigler Győző műgyógytanár, Kuthy Dezső egyetemi m.-tanár, az Erzsébet-Sanatórium igazgatója, Zöldi János dr. megyei tisztifőorvos, Szarvasi Arzen, gyula-városi főmérnök, Riedl József, a földmívelésügyi minisztérium egészségügyi mérnöki hivatalának kiküldöttje és Molnár János városi mérnök. A bizottság a helyszínén beható szemlét tartott és megállapodott az építendő sanatórium elhelyezésének építkezésének vezérelveiről, melyek annak idején a József főherceg-sanatórium-egyesület elé fognak jóváhagyás végett terjesztetni. A gyógyintézet terveit Czigler tanár, ki nagy humánizmusát már az Erzsébet-Sanatórium építésénél dokumentálta, díjtalanul készíti el. A sanatórium-egyesület vagyona jelenleg ugyan még csak 70.00 korona, de máris jelentékeny újabb segédforrások vannak az egyesület javára biztosítva, melyek ügyeit Lukács főispán a legnagyobb felkesedéssel vezérli mind több sikerrel.

— **Vármegyei legtöbb adót fizetők névjegyzéke 1904. évre.** A vármegye legtöbb adót fizetők adóhivatali kimutatásai a m. kir. pénzügyigazgatóság mellé rendelt számvéviségnél a folyó évi augusztus 12-ig bárki által megtekinthetők és azokra vonatkozólag, ugyan azon határidőig az igazoló választmányhoz felszólamlások adhatók be; továbbá mindazok, akik adójuk kétszeres beszámítására vonatkozó kedvezményt igénybe venni óhajtnak, augusztus hó 14-ik napján megtartandó igazoló választmányi ülés tartama alatt szóval jelentkezni és jogosultságukat igazolni tartoznak, mert különben az említett kedvezménytől 1904. évre elesnek.

— **A Békés-vármegyei Gazdasági Egylet** által f. évi augusztus hó 20-án Gyulán rendezendő állatképzés és díjazásra megindultak már a bejelentések, azonban még mindig nem olyan számban, mint azt a sok és szép díjazás mellett várni lehetne, pedig érdemes volna a gazdáknak az Egylet ezen kiállításában résztvenni, annyival inkább is, mert a rendezőbizottság elnöke: mélt. Lukács Gy. főispán ur buzgó fáradozásának sikerült a kiállítás napját azzal is ünnepesebbé tenni, hogy a földm. miniszter úrtól a

ennyire figyelmes tudott lenni, mind g és mindeukéhez. Jótékonyágát is éreztette velünk, különösen a szegedi nagy árvíz idején és horvátországi földrengés nehéz napjaiban, amikor tetemes pénzeszközt küldött a sors-sújtottak istápolására.

Jótékonyága különben is közismert volt. Szerényen, de állandóan gyakorolta: igazi atyjai indultal. Egész életét az a nagy elv irányította be, amit programjává tett; szeretetben egyesíteni az egész világot. Hogy kevés volt hozzá az ereje, rövid e különös kegygyel megadott hosszú élet, nem kiaseb-bitheti az ő alakját. Nagy volt: azt az ítéletet már életében kimondta rá a történelem.

* **Cigányhumor.** Az egyik kávéházban két cigány diskurál. Az egyik flótás, a másik brácsás. A flótásról folyik a szó s a flótás azt mondja:

— Ugy élek én, mint a szolgabíró, vagy a király!
E gögös nyilatkozat szörnyen bánja a brácsást s befezug a flótás dícsőítő himnuszába:
— Mit, hogy hencségs?
— Már mit ne hencségnék!
— Hát azsír, hogy én is ilek ugy, mint te!
A flótást szörnyen bánja a brácsás nyilatkozata s gúnyosan vágja oda:
— Hiszén csak kinyírhaion vergődöl!
E vád felforraltja a brácsás bohém véréit,
— Mégis kövir vagyok!
A brácsás mosolyog s imígyen fízi le kollégáját:
— Csak dágádt vagy!

megjuttalmazásra érdemes cseledek és munkások részére készítője a szokásos jutalmazásokat, melyek szinte ezen a napon fognak kiosztatni. A kiállításban résztvesznek hazai nevesebb gyárosaink is, különféle gépekkel és gazd. eszközökkel, akiktől a díjakként adandó tárgyak fognak bevásároltatni. A rendezőbizottság mindent elkövet arra nézve, hogy a felhajtott jószág kényelmes elhelyezést nyerjen, minden kiadás és költség nélkül. Bejelentéseket elfogad ugy az Egylet titkári hivatala, valamint a rendezőbizottság irodája Gyulán, a polgármesteri hivatalban. Kívánatos, hogy gazdáink minél korábban tegyék meg bejelentéseiket, már csak azért is, hogy a rendezőbizottság kellő időben tájékozva legyen az iránt, hogy mennyi helyet foglaljon le a kiállításban résztvevők számára.

— **A kassai Rákóczi-erekye-kiállítás.** II. Rákóczi Ferenc és korának emléktárgyaiból rendezett kassai „Rákóczi-erekye-kiállítás“ látogatóinak könnyebbségére a kiállítás rendezősége „elszállásbiziottság“ szervezett. E bizottságnak hivatása a kiállítás megtekinteni szándékozók számára mindennemű e tárgyra vonatkozó előnyös és célszerű felvilágosításokkal szolgálni. Az elszállásbiziottság közrebocsajtott prospectusában a kiállítás megtekinteni szándékozók számára annyi mindenféle előnyt nyújt, hogy valószínűleg vétek lenne, ha tehetjük — elmulasztani a megtekintést. A sok előny közül felemlítjük pl. a 33% kedvezményes vasúti jegyek kieszárlását, az ingyen, vagy legalább olcsón adott lakást, hasonlóképpen az olcsó étkezést. Mindezekről bővebben szívesen nyújt felvilágosítást akár szerkesztőségünk, akár az elszállásbiziottság (Kassa, Fő-utca 51.), mely részletes prospectust kívánatra bárkinek bérmentve küld.

— **A kir. járásbíróóság** e héten költözködött át az új díszes épületébe. A célszerűen rendezett tágas épület minden kívánalomnak megfelel. A földszinten a bevezető folyósótól jobbra van a bünygyi osztály, balra a telekkönyvi osztály. Az emeleten vannak a polgári osztály helyiségei.

— **Ebzárlat.** A járási főszolgabíró egy újabb vesztetési eset folytán 40 napi ebzárlatot rendelt el. Ugy látszik azonban, hogy a kutyakedvelő publikum legkevésbé veszi komolyan a rendelkezést, mert a kutyák most is klotúr és poráz nélkül vígan élvezik utcáinkon a csaholási és személyes szabadságot. Annál inkább tesz eleget a rendelkezés Zelenák János, az előnyösen ismert gyepmester, nagyszámu segédletével. Zöld kocsija megjelent az utcákon és kezdetét vette az utcákon az irgalmatlan irtó háború, melynek a hivatalos jelentés szerint eddigélé circa 90 különböző fajú eb esett áldozatul. Minthogy pedig Zelenák továbbra is folytatja ügybuzgó ténykedését, ajánlatos lesz a kutyákat száikosár és poráz nélkül az utcára ki nem bocsájtani.

— **A szarvasi főgymnasiumban** június hónap megtartott érettségi vizsgálatokon pótvizsgára utasított maturánsok póterettségi vizsgálatukat ez évben Budapesten az ág. hitv. ev. Deák téri főgymnasiumban, szeptember 12-én fogják tenni.

— **Népkönyvtár.** A muzeumok és könyvtárak országos tanácsa által Szarvas községnek adományozott „Népkönyvtár“ az iparos ifjak önképzőköriében van elhelyezve — özy. Liska Sámuelné 551. sz. aiatli házában. Könyvtárnokul Ben z ur Mihály néplaniító lett kinevezve. Könyvtárára minden vasárnap déltántán 2—3 ig tartatik, a mikor bárki vehet ki olvasókönyvet.

— **Vesztett kutya garázdálkodása.** Brusznyci Judit 11 éves leányt egy vestett kutya megmarta. A leány gyógykezelés céljából a budapesti Pasteur-intézetbe felszállítatott.

— **A lósztatás áldozata.** Alig mulik el hét, hogy a lósztatás újabb áldozatokat ne szedne azok közül, kik elég könnyelműek az uszás tudása nélkül ezt gyakorolni. Most szentandrási tudósítónk jelenti, hogy ott Sinka Ferencz szolgaleány f. hó 25-én a Holt-Körös medrében a lovakat fűrészlőte s e közben a lóri lecsuszva, fildokolni kezdett. A körülállók mentésére igyekeztek s be is nyújtottak neki egy kapát, amit ő megragadott, de oly erővel, hogy azt a mentők kezéből kirántotta. Ujabb mentési kísérlet eredménytelen maradt s Sinka Ferencz a vízbe fulladt.

— **A lovak közé esett.** Kukoricza szarat hozott be Czirák Pál apja tanyájáról pénteken a városba. A szekeret rosszul rakta meg és ez volt oka, hogy a legény lecsuszott és a lovak közé esett. Az eséstől a lovak megbokrosodtak, magukkal ragadták a szekeret, mely keresztül ment Czirákon és ez súlyos sérüléseket szenvedett.

— **Lopás.** Prjevara Mihály szarvasi gazda kassai tanyájáról péntekre virradéj éjjel két, 500 koronát érő lovat eddigélé ismeretlen tettesek elhajtottak.

— **A munkás atyafi.** Az ember, aki az egyik rendőrkapitány előtt állott egy rendőr kíséretében, erősen borvirágos orru egyén volt és alul állott jóval a katonamértékon. Jámbor, csendes butasággal hallgatta a kapitány szavait, aki azt mondta:

— Hallja, maga koldult.
A kis ember fölemelte tekintetét a csizmája orráról és tagadólag rázta a fejét:

— Nem koldultam én, kérem a kapitány urat, csak kérégettem.

— Koldulni, vagy kéregetni az mindegy. Aztán mondja csak, miért koldult, mikor mostani megmótázása alkalmával is 4 koronát találtak zsebében a rendőrök?

A polgárlárs önértzetesen ötötte fel a fejét s azt felelte:

— Mert nem szeretöm a lustaságot, mert szeretömök valamivel — foglalkozni.

GSARNOK.

Rád gondolok.

Most is mindig rád gondolok,
Most is boldogtalan vagyok.
Bár sok év mult el azóta,
Hogy te rólad szólt a nóta,
Üztem röpke szerelmeket
Sokszor hittem: feledtetek
Hogy a szívembe meghalltál:
S mindig, mindig feltámadtál.

Vélem maradsz, amíg élek
Tépett vágyok, tört remények
Hazug álmok, bús emlékek
A siromig elkísérnek.
S míg te éled a világod
És más férfi lesz a párod.
Elhagyatva egymagamban
Rád gondolok szakadallan.

Szombatos Elemér.

A botlás.

Egy pajkos kis történet zsong a lolkemben.

Apró holdfényes kis történet, kedves, de azért csipős, olyan mint a rózsalevelek közt rejtőzködő tövis.

Egy asszonyról szól a mende-monda. Egy halvány szőke asszonyról, kit egy kedves házibarád kísért egy estélyről haza.

Májusi este volt. Csillagok is ragyogtak; holdfény is derengtet a házak felett s csodálatos, még lámpák is égtek az utcákon; minden tiz-tizenöt lépésre egy, Szoroson egymáshoz simulva siettek haza felé.

A levegő tele volt kacérka illattal, az ezredesék felöl csak úgy öntötte balzsamát a májusi éj.

A nagy sietésben megbotlott az asszonyka. Kacagva nézett fel a férfi arcába s édeskészen csicsérgelt el pár szót:

— Találkozni fogok még ma az ideálommal.

— No az bajos lesz . . . nagyon későn van már . . . Egyébiránt, miből következeti ezt.

— Ejl hát meg ezt se tudja . . . Látja mi asszonyok lánykorunkból emlékszünk egy babónára.

Az asszonyka még jobban oda sinult a férfihoz.

Az esteli szellő még kacérabbul suttagott bele csengő — dongó hangjába. . . .

— Látja közöttünk az a babona el, hogy ha az ember az utcán megbotlik, akkor okvetlen reá akad az ideáljára. . . . .

— Ugy szólott a kísérő — hát ebből következeti!

Aztán tovább mentek.

Egyszerre csak hangosan föl kacagott a férfi.

Az asszonyka megijedt, megrezent, azután kérő szemekkel fordult kísérőjéhez:

— Ugyan Károly, mi jutott eszébe?

